

Informacija o potpisivanju Memoranduma o razumijevanju u vezi sa saradnjom u oblasti kontrole naoružanja

Neformalna regionalna inicijativa o saradnji u oblasti kontrole naoružanja je nastala u trilateralnom formatu 2010. godine i inicijalno su je činile Republika Hrvatska, Mađarska i Republika Slovenija. Vjerujući da jaka regionalna interakcija može donijeti benefite u daljem razvoju kontrole naoružanja, kako u regionu, tako i u okvirima OEBS-a i NATO-a, članice ove trilateralne regionalne inicijative su 2023. godine pozvale Crnu Goru i Sjevernu Makedoniju da se pridruže i uzmu aktivno učešće u njenom budućem radu.

Kako je od strane Republike Hrvatske i Mađarske iskazan interes za formalizaciju ove inicijative, izrađen je i usaglašen Memorandum o razumijevanju u vezi sa saradnjom u oblasti kontrole naoružanja na osnovu kojeg bi osnivači nove inicijative bile svih pet država učesnica, odnosno Crna Gora, Republika Hrvatska, Mađarska, Republika Sjeverna Makedonija i Republika Slovenija. Takođe, otvorena je mogućnost daljeg proširenja ovog vida saradnje sa drugim državama iz regiona koje su članice NATO.

Na osnovu predmetnog memoranduma, osim formalizacije saradnje u oblasti kontrole naoružanja, obaveza svake države učesnice bi bila da učestvuje na Godišnjoj radionici o kontroli naoružanja (AWAC) sa do tri predstavnika, kao i da jednom u pet godina organizuje istu. Crna Gora će po principu rotacije biti u obavezi da organizuje AWAC 2026. godine.

Imajući u vidu posvećenost snaženju regionalne saradnje, kao i obaveze iz oblasti kontrole naoružanja koje proističu iz učešća u OEBS-u, benefiti učešća Crne Gore u navedenoj inicijativi bi se ogledali u regionalnom povezivanju, razmjeni znanja i najboljih praksi iz oblasti kontrole naoružanja i sprovođenja aktivnosti verifikacije, jačanju nacionalnih kapaciteta za kontrolu naoružanja, razmjeni iskustava u vezi sa organizacijom i upravljanjem mehanizmima kontrole naoružanja, razmjeni mišljenja o modernizaciji mehanizama kontrole naoružanja, te saradnji po drugim pitanjima iz ove oblasti, za koja se utvrdi da su od zajedničkog interesa.

MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU
U VEZI SA SARADNJOM U OBLASTI KONTROLE NAORUŽANJA

UVOD

Kroz svoju političko-vojnu dimenziju, Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS) podstiče vojnu saradnju, naročito saradnju regionalnog karaktera, s ciljem jačanja povjerenja među državama učesnicama. Situacija u oblasti sprovođenja mehanizama kontrole naoružanja, kao i funkcionisanje ove dimenzije OEBS-a, predstavljaju dodatni podsticaj za pronalaženje novih oblika saradnje među državama učesnicama, kako bi se održao odgovarajući nivo povjerenja i sačuvalo stečeno znanje i iskustvo u oblasti kontrole naoružanja. Potrebu za razvojem mehanizama za unaprjeđenje saradnje i održavanje sposobnosti za sprovođenje mehanizama kontrole naoružanja identifikovali su rukovodioci verifikacionih centara tokom neformalne godišnje radionice o kontroli naoružanja, koja se održava od 2010. godine. Dogovor o pokretanju formalne inicijative ovog formata postignut je na radionici održanoj 2024. godine u Zadru, gdje je izražena spremnost da se produbi saradnja u oblasti kontrole naoružanja.

Uzimajući u obzir navedeno,

Ministarstvo odbrane Republike Hrvatske, Ministarstvo odbrane Mađarske, Ministarstvo odbrane Crne Gore, Ministarstvo odbrane Republike Severne Makedonije i Ministarstvo odbrane Republike Slovenije (u daljem tekstu „Učesnice“);

Prepoznajući značaj regionalne saradnje susjednih država u oblasti kontrole naoružanja;

Prepoznajući značaj očuvanja znanja i vještina stečenih tokom godina sprovođenja mehanizama kontrole naoružanja;

Prepoznajući važnost razmjene mišljenja o budućnosti kontrole naoružanja kao osnovi za kooperativnu bezbjednost zasnovanu na jasnim pravilima ponašanja u području OEBS-a;

U duhu otvorenosti i međusobnog razumijevanja i u okviru zakonodavstva država učesnica;

Saglasili su se da ovaj Memorandum o razumijevanju (u daljem tekstu „MOR“) služi kao okvir za saradnju između Učesnica u oblasti kontrole naoružanja;

Složili su se o sljedećem:

ODJELJAK 1

Svrha

Svrha ovog Memoranduma o razumijevanju (MOR) jeste uspostavljanje mehanizma za saradnju organizacionih jedinica Učesnica koje su odgovorne za sprovođenje mehanizama verifikacije u oblasti kontrole naoružanja (u daljem tekstu: verifikacioni centri) radi povećanja svijesti o značaju i mogućnostima kontrole naoružanja, uspostavljanja foruma za širu razmjenu mišljenja u ovoj oblasti i mreže eksperata za specifična pitanja kontrole naoružanja.

Učesnice se slažu da unaprijede odnose između svojih verifikacionih centara kako bi poboljšali saradnju u oblasti kontrole naoružanja, s ciljem razmjene mišljenja o izazovima u oblasti kontrole naoružanja, predstavljanja zajedničkih stavova i očuvanja stečenog znanja u sprovođenju verifikacionih aktivnosti.

ODJELJAK 2

Obim

Učesnice ne namjeravaju da ovim MOR stvore bilo kakva prava ili obaveze prema međunarodnom pravu. Ovaj MOR nije namijenjen da bude u konfliktu sa nacionalnim ili međunarodnim pravom. U slučaju da ipak dođe do takvog konflikta, prevladaće nacionalno ili međunarodno pravo. Učesnici će obavijestiti jedni druge u slučaju bilo kakvog takvog konflikta. Ovaj MOR se ne smatra ugovorom u smislu Bečke konvencije o pravu ugovora iz 1969. godine.

ODJELJAK 3

Oblasti saradnje

Učesnice će sarađivati u sledećim oblastima:

- a) razmjena znanja u oblasti kontrole naoružanja
- b) razmjena najboljih praksi u sprovođenju verifikacionih aktivnosti
- c) razmjena iskustava u vezi sa organizacijom i upravljanjem mehanizmima kontrole naoružanja
- d) druge oblasti od zajedničkog interesa o kojima se Učesnice dogovore.

ODJELJAK 4

Oblici saradnje

Saradnja među Učesnicima ostvarivaće se kroz slijedeće oblike:

- 1. Godišnja radionica o kontroli naoružanja (AWAC)
- 2. Učesnice takođe mogu sprovesti slijedeće oblike saradnje:
 - a) predavanja eksperata o temama u oblasti kontrole naoružanja
 - b) organizovanje i sprovođenje zajedničkih vježbi verifikacije u svojim oružanim snagama
- 3. Drugi mehanizmi ili oblici koje Učesnice naknadno identifikuju i zajednički podrže.

ODJELJAK 5

Radni jezik

Radni jezik će biti engleski.

ODJELJAK 6

Organizacija i sprovođenje AWAC-a

U vezi sa organizacijom i sprovođenjem AWAC-a, učesnici su se složili o slijedećem:

- a) AWAC će se održavati jednom godišnje;
- b) domaćin AWAC-a se definiše po principu rotacije;
- c) Verifikacioni centar Mađarske biće domaćin prvog AWAC-a, a zatim verifikacioni centar Učesnice po abecednom redu imena država Učesnica na engleskom jeziku;

- d) datum AWAC-a odrediće Verifikacioni centar koji je domaćin u koordinaciji sa verifikacionim centrima drugih Učesnica;
- e) Verifikacioni centar koji je domaćin AWAC-a blagovremeno će poslati pozivno pismo verifikacionim centrima drugih Učesnica, sa dnevnim redom i rasporedom rada AWAC-a;
- f) po opštem pravilu, Učesnice će poslati do tri predstavnika svojih verifikacionih centara na AWAC, osim ako nije drugačije dogovoreno;
- g) svaki AWAC će trajati dva dana, isključujući dan dolaska delegacija i dan njihovog povratka;
- h) AWAC će se sastojati od dva dijela: prvog dijela u obliku konferencije, i drugog dijela u obliku terenske aktivnosti mehanizama kontrole naoružanja;
- i) Verifikacioni centar Učesnice koji je domaćin AWAC-a pripremiće izveštaj sa zaključcima AWAC-a i distribuirati ga verifikacionim centrima ostalih Učesnica.

ODJELJAK 7

Finansijski aspekti AWAC-a

Učesnica čiji verifikacioni centar je domaćin AWAC-a snosiće sve troškove učesnika od trenutka njihovog ulaska na mjesto održavanja do napuštanja države u kojoj se AWAC održava (smještaj, hrana, prevoz tokom aktivnosti).

Učesnici AWAC-a su odgovorni za sopstvene putne troškove do i od mjesta održavanja AWAC-a.

Polaznici sami ili u okviru delegacije Učesnica snose troškove protokolarnih poklona namijenjenih za razmjenu tokom AWAC-a, u skladu sa ustaljenom praksom u okviru aktivnosti kontrole naoružanja.

ODJELJAK 8

Zdravstvene usluge

Tokom boravka na teritoriji države Učesnice čiji verifikacioni centar je domaćin AWAC-a, svi polaznici će koristiti zdravstvene usluge pod istim uslovima kao i one koje se pružaju vojnom osoblju domaćina Učesnice i u skladu sa obavezama iz Bečkog dokumenta iz 2011. godine.

ODJELJAK 9

Zaštita povjerljivih informacija

Sprovođenje ovog MOR neće podrazumijevati obradu ili pripremu povjerljivih informacija.

ODJELJAK 10

Rješavanje sporova

Svaki spor u vezi sa tumačenjem i sprovođenjem ovog MOR rješavaće se konsultacijama između Učesnica i neće biti upućen nijednom nacionalnom ili međunarodnom sudu ili trećoj strani na rješavanje.

ODJELJAK 11

Izmjene i dodavanje nove Učesnice

Ovaj MOR može se izmijeniti u pisanoj formi uz uzajamnu saglasnost Učesnica. Takve izmjene stupaju na snagu danom posljednjeg potpisa.

Dodavanje nove Učesnice ovom MOR zahtijeva prethodnu pismenu saglasnost svih postojećih Učesnica. Po dobijanju takve jednoglasne saglasnosti, nova Učesnica potpisuje Pismo o pristupanju, koje takođe potpisuju sve postojeće Učesnice, kako bi se formalizovalo pristupanje. Pismo o pristupanju potvrđuje saglasnost nove Učesnice da se pridržava svih uslova ovog MOR.

ODJELJAK 12

Završne odredbe

Ovaj MOR stupa na snagu danom posljednjeg potpisa i ostaje na snazi neograničeno vrijeme.

Ovaj MOR može se raskinuti u bilo kom trenutku uz pismenu saglasnost svih Učesnica.

Svaka Učesnica može se povući iz ovog MOR tako što će obavijestiti ostale Učesnice najmanje šest mjeseci unaprijed o svojoj namjeri da se povuče.

Bez obzira na raskid ili povlačenje iz ovog Memoranduma, odredbe Sekcije 7 (Finansijski aspekti AWAC-a) i Sekcije 10 (Rješavanje sporova) ostaće na snazi dok se ne riješe sva neizmirena plaćanja i potraživanja ili druga povezana pitanja.

Ovaj Memorandum je potpisan u pet primjeraka na engleskom jeziku.

**ZA MINISTARSTVO ODBRANE
REPUBLIKE HRVATSKE**

Datum: _____

Mjesto: _____

ZA MINISTARSTVO ODBRANE MAĐARSKE

Datum: _____

Mjesto: _____

ZA MINISTARSTVO ODBRANE REPUBLIKE SJEVERNE MAKEDONIJE

Datum: _____

Mjesto: _____

ZA MINISTARSTVO ODBRANE CRNE GORE

Datum: _____

Mjesto: _____

ZA MINISTARSTVO ODBRANE REPUBLIKE SLOVENIJE

Datum: _____

Mjesto: _____

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

CONCERNING COOPERATION IN THE FIELD OF ARMS CONTROL

INTRODUCTION

Through its political-military dimension, the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) encourages military cooperation, especially cooperation of a regional nature, with the aim of strengthening trust among the participating states. The situation in the field of the implementation of arms control mechanisms, as well as the functioning of this dimension of the OSCE, are an additional incentive for finding new forms of cooperation among the participating states in order to maintain an appropriate level of trust and preserve the acquired knowledge and experience in the field of arms control. The need for the development of mechanisms for improving cooperation and maintaining the ability to implement arms control mechanisms was identified by the leaders of the Verification Centers during the informal Annual Workshop on Arms Control, which has been held since 2010. The agreement on launching a formal initiative of this format was reached at the Workshop held in 2024 in Zadar, where the willingness to deepen the cooperation in the field of arms control was expressed.

Considering the above,

Ministry of Defence of the Republic of Croatia, Ministry of Defence of Hungary, Ministry of Defence of Montenegro, Ministry of Defence of the Republic of North Macedonia and Ministry of Defence of the Republic of Slovenia (hereinafter "Participants");

Recognizing the importance of regional cooperation of neighboring countries in the field of arms control;

Recognizing the importance of preserving the knowledge and skills acquired during the years of implementation of arms control mechanisms;

Recognizing the importance of exchanging views on the future of arms control as a basis for cooperative security based on clear rules of conduct in the OSCE area;

In the spirit of openness and mutual understanding and within the framework of the legislation of states of the Participants;

Agreeing that this Memorandum of Understanding (hereinafter "MOU") serves as a framework for cooperation between the Participants in the field of arms control;

Have agreed upon the following:

SECTION 1

Purpose

The purpose of the MOU is to establish a mechanism for the cooperation of the organizational units of the Participants that are responsible for the implementation of the verification mechanisms of arms control (hereinafter verification centers) in order to increase situational awareness of the importance and possibilities of arms control, to establish a forum for a wider exchange of opinions in this field and an expert's network for specific issues of arms control.

The Participants agree to improve relations between their verification centers in order to improve cooperation in the field of arms control with the aim of exchanging opinions on challenges in the field of arms control, presenting common positions and preserving acquired knowledge in the implementation of verification activities.

SECTION 2

Scope

The Participants do not intend to create any rights or obligations under international law by this MOU. This MOU is not intended to conflict with national or international law. Should such conflict nevertheless arise, the national or international law will prevail. The Participants notify each other in the event of any such conflict. This MOU does not constitute a treaty as defined by the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties.

SECTION 3

Areas of Cooperation

The Participants will cooperate in the following areas:

- a) exchange of knowledge in the area of arms control
- b) exchange of best practices in the implementation of verification activities
- c) exchange of experiences related to the organisation and management of arms control mechanisms
- d) other areas of common interest that the Participants agree upon.

SECTION 4

Forms of Cooperation

Cooperation between Participants will take place in the following forms:

- 1. Annual Workshop on Arms Control (AWAC)
- 2. Participants can also implement the following forms of cooperation:
 - a) experts' lectures on arms control topics
 - b) organisation and implementation of joint verification exercise activities in their armed forces
- 3. Other mechanisms or forms subsequently identified and jointly supported by the Participants.

SECTION 5

Working Language

The working language will be English.

SECTION 6

Organisation of and Conducting the AWAC

Regarding the organization of and conducting the AWAC the Participants have agreed on the following:

- a) AWAC will be held once a year;
- b) the Host of the AWAC is defined on the principle of rotation;

- c) Verification Center of Hungary will be hosting the first AWAC, followed by the verification center of the Participant in alphabetical order of the names of the states of the Participants in English;
- d) the date of the AWAC will be determined by the verification center hosting it in coordination with the verification centers of other Participants;
- e) the verification center hosting the AWAC will send an invitation letter to the verification centers of other Participants in a timely manner, with the Agenda and Work Schedule of the AWAC;
- f) as a general rule, Participants will send up to three representatives of their verification centers to AWAC, unless otherwise agreed;
- g) each AWAC will last two days, excluding the day of arrival of the delegations and the day of their return;
- h) AWAC will consist of two parts: the first part in the form of a conference, and the second part in the form of a field activity under the arms control mechanisms;
- i) The verification center of the Participant hosting the AWAC will prepare a report with the conclusions of the AWAC and distribute it to verification centers of other Participants.

SECTION 7

Financial Aspects of AWAC

The Participant whose verification center is hosting the AWAC will bear all expenses of the attendants from the time they enter the venue until they leave the state where the AWAC is being held (accommodation, food, transportation during activities).

AWAC attendants are responsible for their own travel expenses to and from the AWAC venue.

The attendants themselves or within the Participant's delegation bear the costs of the protocol gifts intended for exchange during the AWAC, in accordance with the established practice in the framework of arms control activities.

SECTION 8

Health Services

During their stay on the state territory of the Participant whose verification center is hosting the AWAC, all attendants will use health services under the same conditions as those provided to the military personnel of the host Participant and in accordance with the obligations under the Vienna Document 2011.

SECTION 9

Protection of Classified Information

The implementation of this MOU will not imply processing or producing classified information.

SECTION 10

Settlement of Disputes

Any dispute regarding the interpretation and implementation of this MOU will be resolved by consultation between the Participants and will not be referred to any national or international tribunal or third party for settlement.

SECTION 11

Amendments and Addition of a New Participant

This MOU may be amended in writing by the mutual consent of the Participants. Such amendments will enter into force on the date of the last signature.

The addition of a new participant to this MOU shall require the prior written consent of all existing participants. Upon receiving such unanimous consent, the new participant shall sign a Letter of Accession, which shall also be signed by all existing participants to formalize the accession. The letter of accession shall confirm the new participant's agreement to abide by all terms of this MOU.

SECTION 12

Final Provisions

This MOU will come into effect on the date of the last signature and will remain in force for an unlimited period of time.

This MOU may be terminated at any time with the written consent of all Participants.

Any Participant may withdraw from this MOU by notifying the other Participants at least six months in advance of its intention to withdraw.

Notwithstanding termination or withdrawal from this MOU, the provisions of Section 7 (Financial Aspects of AWAC) and Section 10 (Dispute Resolution) will remain in effect until all outstanding payments and claims or other related matters are resolved.

This Memorandum is signed in five copies in the English language.

**FOR THE MINISTRY OF DEFENCE
OF THE REPUBLIC OF CROATIA**

Date: _____

Place: _____

**FOR THE MINISTRY OF DEFENCE
OF HUNGARY**

Date: _____

Place: _____

**FOR THE MINISTRY OF DEFENCE
OF THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA**

Date: _____

Place: _____

**FOR THE MINISTRY OF DEFENCE
OF MONTENEGRO**

Date: _____

Place: _____

**FOR THE MINISTRY OF DEFENCE
OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA**

Date: _____

Place: _____